

Delaktighet och inflytande

– grunden för ett arbete med mänskliga rättigheter

4 december 2019

Mänskliga rättigheters utgångspunkt

Alla människor är **lika** i **värdighet** och **rättigheter**.

Alla människor **har rätt** till samtliga mänskliga rättigheter utan någon sorts diskriminering.

Mänskliga rättigheter beskriver

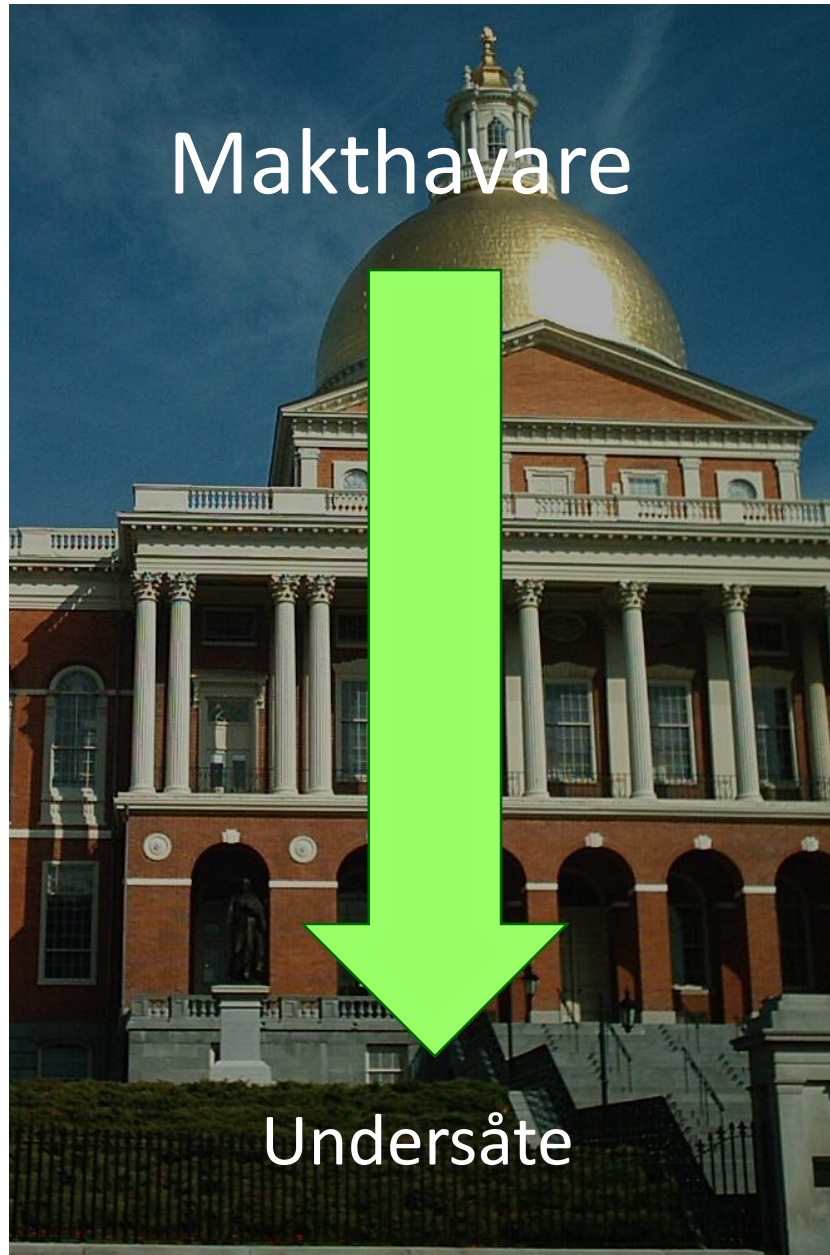

... vad som *inte får göras*
mot någon människa

... vad som *måste göras*
mot varje människa

Mänskliga rättigheter – att ändra maktdimensionen

Mänskliga rättigheter
som mål

Mänskliga rättigheter
som medel

Mänskliga rättigheter
Standard och principer

Rätten till delaktighet – en mänsklig rättighet

Rätten att delta i det politiska och offentliga livet

- en rättighet som är nödvändig för att stärka individer och grupper;
- en grundprincip för allt rättighetsbaserat arbete;
- oupplösligt kopplad till andra mänskliga rättigheter som
 - yttrande- och åsiktsfrihet;
 - rätten till utbildning; och
 - rätten till information

Artikel 25 i Konventionen om
medborgerliga och politiska rättigheter

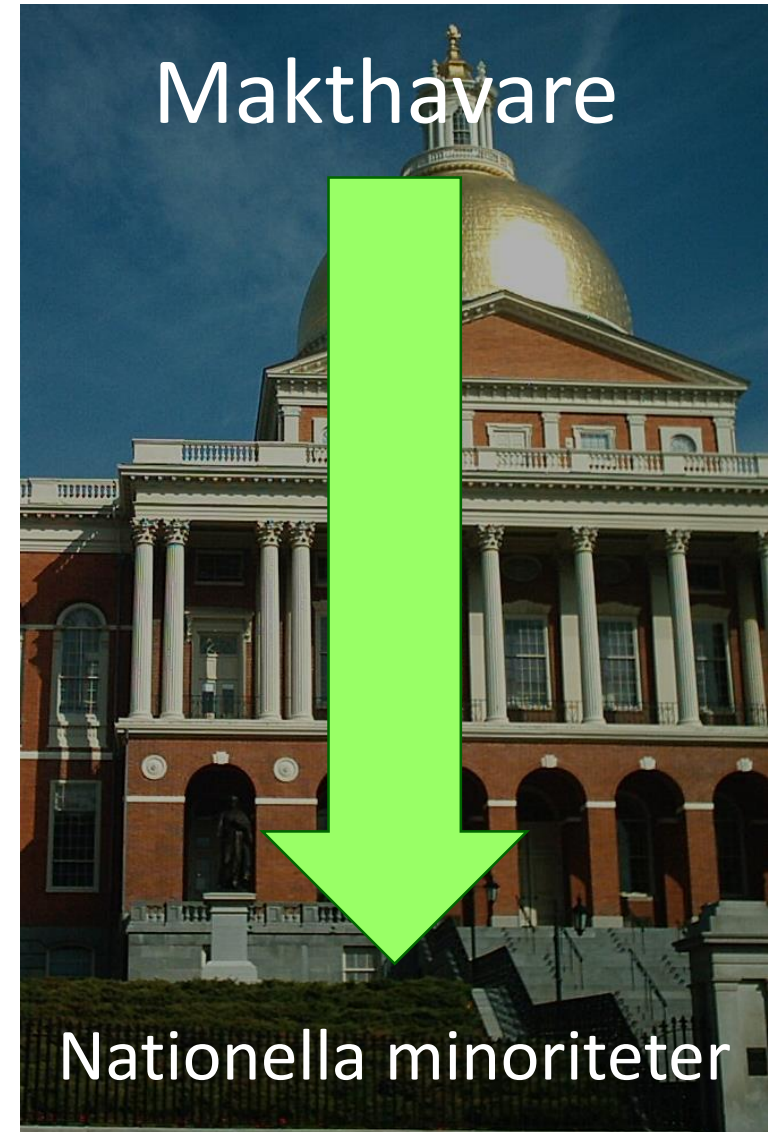
Delaktighet – en grundläggande rättighetsprincip

- Icke-diskriminering
- Jämställdhet/jämlikhet
- Deltagande
- Inkludering
- Transparens
- Ansvarstagande

Nationella minoriteter och mänskliga rättigheter

Minoriteter kan definitionsmässigt inte få inflytande i klassiskt demokratiska sammanhang

Rättigheter utan rättighetsprinciper – inte mänskliga rättigheter

- Ex rätten till utbildning – utan rätten till delaktighet

Ur Regeringsformen (1 kap)

1 § All offentlig makt i Sverige utgår från folket. (...) Den offentliga makten utövas under lagarna.

2 § Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet.

(...)

Det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara.

Särskilt fokus på delaktighet för nationella minoriteter

- Minoriteter – svenska innan Bohuslän, Halland, Skåne och Jämtland var det ...
- I bästa fall ignorerades/ignoreras dessa gruppers rättigheter
- Oftast kränktes/kränks minoriteternas mänskliga rättigheter
- Minoritetslagen – att vända på ett negativt maktutövande

Därför att man måste – det juridiska argumentet

Myndighetsutövare på olika nivåer har det juridiska ansvaret att garantera:

- att de mänskliga rättigheter som finns i olika människorätts- och minoritetsrättskonventioner uppfylls;
- att de lever upp till minoritetslagens krav
- att de lever upp till diskrimineringslagens krav;

”

Det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara. ”

Varför ska vi samråda med
de nationella minoriteterna?

Därför att det blir bättre – kvalitetsargumentet

- Det offentligas uppdrag genomförs på sätt som förbättrar livskvalitén och möjligheterna för de nationella minoriteterna;
- Stöd och service utförs så genomtänkt, effektivt och ekonomiskt som möjligt, eftersom insatserna svarar mot dessa gruppers faktiska behov och önskemål.
- Väl fungerande samråd och dialoger bygger förtroende som i sin tur legitimerar andra beslut och insatser.
- Det säkerställer att verksamheterna gör rätt saker – eftersom de försäkras sig om att så är fallet – istället för att bara anta att så är fallet.

Varför ska vi samråda med
de nationella minoriteterna?

Studie om samråd: fem fokusgrupper med fem nationella minoriteter

Gemensamma problem:

- avsaknad av långsiktig kompetensuppbyggnad. Kompetens om samråd, minoritetslagstiftningen och de nationella minoriteterna inte ett krav för politiker och tjänstepersoner
- Många samråd genomförs så tydligt bara för att ”man måste ha ett samråd” – kan deras röster spela någon roll?
- Varför uppfattas det inte som ett grundläggande uppdrag för det offentliga att respektera, skydda, uppfylla och främja de nationella minoriteternas rättigheter?

Studie om samråd: fem fokusgrupper med fem nationella minoriteter

Gemensam syn om bra samråd:

- en del av en sammantänkt helhet av samråd för att undvika överlappningar.
- långtids planering – gärna en översiktlig årsplan med uttalade syfte
- förberedda – dagordningen minst två veckor i förväg
- flexibla – möjligt att lägga till nya frågeställningar på dagordningen.
- dokumenterade med diskussionsprotokoll – vad har sagt och av vem.
- tydlig och snabb återkoppling
- gemensamt samråd 1 ggr/år

Det bör initialt påpekas att ett meningsfullt deltagande

- kräver ett långsiktigt åtagande från det offentliga;
- en verklig politisk vilja;
- fokus på egenmakt; och
- en förändring av gamla uppfattningar av hur man gör saker och ting.

UN Human Rights Council Guidelines
On the Effective Implementation of
the Right to Participate in Public Affairs